

*Javno
zastupanje*

Vodič za aplikante

Rok za prijavu: 25. maj 2023. do 16h

1. UVOD

Podržani = O snaženi je trogodišnji program podrške razvoju građanskog društva, koji realizuje Fond za aktivno građanstvo u partnerstvu sa Zakladom za razvoj lokalne zajednice „Slagalica“ iz Hrvatske. Zajednički pristup fokusiran je na rad sa lokalnim organizacijama građanskog društva i podršku njihovim inicijativama. Osim pružanja finansijske podrške, obje fondacije ulažu napore u izgradnju znanja i vještina malih organizacija, istovremeno podržavajući njihovu saradnju i zajedničko djelovanje.

Opšti cilj programa:

Civilno društvo i aktivno građanstvo osnaženi da promovišu transparentno i participativno upravljanje, demokratske reforme, jačaju ekonomski i društveni razvoj Crne Gore, u skladu sa procesom integracije u Evropsku uniju.

Specifični ciljevi:

- Ojačano građansko učešće i inicijative u zajednici u promovisanju transparentnog, inkluzivnog i participativnog upravljanja.
- Organizacije sa manje kapaciteta osnažene da djelotvorno zagovaraju proces reformi.

Program je osmišljen kao odgovor na nedostatke u demokratskim kapacitetima crnogorskog društva, sistemima odgovornosti, kao i reakcija na stagnaciju političkog, ekonomskog i društvenog razvoja. Program obuhvata: razvoj kapaciteta, aktivnosti dijeljenja znanja i najboljih praksi, učenje kroz učešće u konkretnim akcijama, uz pristup koji jača organizacije građanskog društva da stvore snažnije veze sa građanima i za građane, kroz uključivanje u procese donošenja odluka, uključujući marginalizovane grupe i manje razvijene zajednice. **Prioritetne oblasti programa su: dobro upravljanje, upravljanje javnim finansijama, životna sredina i klimatske promjene, ruralni razvoj, razvoj poljoprivrede, kao i ekonomske i socijalne politike.**

Tri grant šeme čine okosnicu programa **Podržani = O snaženi**, pružajući ciljanu podršku organizacijama koje imaju manje znanja i vještina, za njihov organizacijski razvoj i finansijsku održivost, kao i za jačanje odnosa sa građanima: **1) Zajednica u akciji, 2) Aktivno učešće i 3) Javno zastupanje.** Osim pružanja finansijske podrške, program je usmjeren i na uključivanje novoosnovanih organizacija i neformalnih grupa na interaktivnim informativnim sesijama, radionicama i konsultacijama za potencijalne aplikante, kako bi se odgovorilo na nedovoljnu vidljivost i pristup lokalnim organizacijama građanskog društva u manje razvijenim područjima Crne Gore.

Ukupni raspoloživi iznos sredstava koji je namijenjen za podršku projektima iznosi 840,000 eura. Projekat finansira Evropska unija, dok će kofinansiranje biti obezbijeđeno od strane Ministarstva javne uprave.

2. JAVNO ZASTUPANJE: KLJUČNE INFORMACIJE

Javno zastupanje u okviru ovog Poziva se definiše kao organizovano djelovanje organizacija civilnog društva (OCD), usmjereno ka postizanju pozitivne promjene *politika, pravila, prakse i/ili procedura*, kroz ostvarivanje uticaja na donosiocima odluka i javnost. Krajnji cilj svake inicijative javnog zastupanja jeste konkretna i jasno definisana promjena javne politike ili postojeće prakse javnih institucija, odnosno donosilaca odluka. Ovu promjenu bi trebalo shvatiti u najširem smislu, tako da ona može obuhvatiti usvajanje nove, ali i promjenu, unapređenje ili adekvatniju implementaciju postojeće javne politike, na lokalnom nivou.

Javno zastupanje je proces koji ima višeslojnu strukturu i podrazumijeva tri ključne komponente/aktivnosti, koje su komplementarne i svaka ima svoje mjesto u procesu društvenih promjena. To su:

- zastupanje – govorenje u sopstveno ime i u ime drugih;
- aktivno uključivanje građana (mobilizacija) – podsticanje drugih da govore;
- osnaživanje – omogućivanje drugima da uvide da imaju prava da se izraze i da ih drugi pri tome čuju.

Aktivno uključivanje građana ima presudnu ulogu. Željena promjena u društvu se može postići mijenjanjem stava javnog mnjenja kroz povećavanje svijesti o problemu drugih ljudi, kako bi snaga uticaja na donosiocima odluka bila jača.

Kroz ovaj poziv želimo da osnažimo manje razvijene organizacije da budu djelotvorniji zastupnici procesa promjena i reformi u svojim lokalnim zajednicama:

- **da aktivnije i efikasnije i učestvuju u procesima donošenja odluka i kreiranja lokalnih politika,**
- **da mobilišu podršku građana i zastupaju njihove interese u procesima odlučivanja, donošenja i sprovođenja politika lokalnog razvoja.**

Uz podršku inicijativama OCD u oblastima od značaja za lokalnu zajednicu i prioritete integracije u Evropsku uniju, poseban fokus je na podršci inicijativama javnog zastupanja koje se tiču društveno isključenih i marginalizovanih grupa, sa inovativnim pristupima nadgledanju lokalnih politika i kreiranju preporuka za unapređenje.

Podrška će se pružati u nekoliko faza:

- u prvoj fazi, OCD se prijavljuju sa nacrtima projekata/projektom idejom za javno zastupanje na lokalnom nivou;
- na osnovu kvaliteta prijavljenih nacrti projekata, biće odabrano 10-12 OCD, za koje će biti organizovan četvorodnevni trening o javnom zastupanju, od 12. do 15. juna 2023.;
- Nakon toga, OGD koje su prošle trening se pozivaju da apliciraju sa razvijenim projektnim prijedlogom, za dodjelu finansijske podrške u iznosu od €15.000 do €30.000;
- Organizacije čiji projekti budu finansirani će tokom implementacije projekata imati mentorsku podršku od strane eksperata u relevantnim oblastima, kao i mogućnost učenja kroz razmjenu najboljih praksi, izazova i naučenih lekcija, sa srodnim organizacijama iz Crne Gore i Hrvatske.

Objavu svakog poziva u okviru programa Podržani=Osnaženi prate informativne sesije sa ciljem jasnijeg uvida u kriterijume programa i aktuelne grant šeme. **Informativna sesija za ovaj poziv će biti organizovana 16. maja u Podgorici, u Kulturno-informativnom centru „Budo Tomović“ (multimedijalna sala), sa početkom u 11h.**

Ukupni iznos sredstava namijenjen za podršku projektima iznosi 300.000€, koji će biti dodijeljen kroz **dva poziva** tokom trajanja programa Podržani=Osnaženi.

Raspoloživi fond za ovaj poziv iznosi 150.000€. Iznos koji može biti dodijeljen za pojedinačni projekat, kreće se u rasponu od 15.000€ do 30.000€.

3. PRIORITETNE OBLASTI I PRIHVATLJIVE AKTIVNOSTI

Prioritetne oblasti programa su:

- dobro upravljanje;
- upravljanje javnim finansijama;
- životna sredina i klimatske promjene;
- ruralni razvoj;
- razvoj poljoprivrede;
- ekonomske i socijalne politike.

Programom će se podržati samo inicijative u okviru navedenih prioritetnih oblasti i tema, koje doprinose ostvarivanju cilja poziva/grant šeme Javno zastupanje, istovremeno i cjelokupnog programa „Podržani=Osnaženi“. Ohrabruju se aplikanti iz manje razvijenih područja Crne Gore.

3.1. Aktivnosti koje mogu biti podržane

- Monitoring sprovođenja lokalnih politika, akcionih planova i indikatora njihove realizacije;
- Aktivnosti na mobilizaciji i osnaživanju ranjivih grupa,
- Organizacija treninga i sprovođenje programa obuke;
- Zastupanje, lobiranje i razvoj strategija, kojima se utiče na donošenje politika, ili na ograničenja koja se nameću organizacijama civilnog društva (OCD) ili drugim nevladinim/ne-državnim akterima;
- Pružanje servisa psiho-socijalne podrške, pravnog savjetovanja i drugih vidova podrške, naročito ranjivim grupama, može biti podržano, ali kao dio šire akcije javnog zastupanja interesa ranjivih grupa u procesima odlučivanja;
- Podrška prikupljanju odgovarajućih informacija, uključujući istraživačke i statističke podatke, kako bi se relevantnim donosiocima odluka omogućilo da formulišu i sprovede politike;
- Priprema i sprovođenje kampanja informisanja i podizanja svijesti javnosti o konkretnim pitanjima demokratskih prava, uključujući angažovanje mladih kroz inovativne ideje;
- Promocija inkluzivnih i strateških partnerstava, umrežavanje i saradnja sa OCD i drugim relevantnim akterima, ili između OCD u zemljama članicama Evropske unije;
- Promocija odgovornosti i transparentnosti na lokalnom nivou;

- Uključivanje žena, mladih, pripadnika romske zajednice i drugih marginalizovanih grupa u formalnim ili neformalnim strukturama donošenja odluka;
- Promotivne aktivnosti jačanja vidljivosti kao što su: objavljivanje i distribucija promotivnog materijala, saopštenja za javnost o projektnim aktivnostima i rezultatima, organizovanje konferencija za medije i javnih događaja, promocija konkretnih projektnih aktivnosti u štampanim i elektronskim medijima kroz intervjue/reportaže/članke/klipove, itd.

Napomena: navedena lista nije ograničavajuća, već ima svrhu smjernica u kontekstu ciljeva, prioriteta i oblasti. Rodna dimenzija u okviru prijedloga projekata je naročito preporučljiva.

3.2 Ograničenja: aktivnosti koje ne mogu biti podržane

- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom individualnog sponzorstva za učešće na radionicama, seminarima, konferencijama i sl.;
- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom individualnog stipendiranja za studije ili obuke;
- Akcije koje se tiču samo ili uglavnom studijskih posjeta ili učešća na međunarodnim forumima;
- Infrastrukturni projekti ili projekti dominantno fokusirani na nabavku opreme;
- Kupovina i/ili renoviranje zgrada ili kancelarija;
- Aktivnosti preduzete prije potpisivanja ugovora;
- Akcije usmjerene na ostvarivanje profita;
- Akcije koje se odnose na dobrotorne donacije (kupovina dobara radi njihove raspodjele);
- Akcije koje diskriminišu pojedince ili grupe na osnovu pola, seksualne orijentacije, vjerskih uvjerenja ili izostanka istih, ili etničkog porijekla;
- Akcije koje podržavaju pojedinačne političke partije;
- Akcije koje su već podržane kroz druge programe EU.

4. FINANSIJSKI ASPEKT

Raspoloživi fond za podršku projektima u 2023. godini iznosi €150.000.

Projekti mogu trajati **od 12 do 15 mjeseci**, a iznos koji može biti dodijeljen za pojedinačni projekat kreće se u rasponu od **€15.000 do €30.000**.

Ne zahtijeva se ko-finansiranje projekata, stoga traženi iznos sredstava može biti do 100% (prihvatljivih) troškova.

Napomena: iznos od €30.000 je istovremeno i maksimalni iznos koji može biti dodijeljen jednoj OCD tokom cjelokupnog trajanja programa Podržani=Osnaženi (januar 2023-januar 2026). Stoga OCD kojoj bude odobren grant u tom iznosu, neće više imati pravo apliciranja.

5. USLOVI ZA UČEŠĆE: OPŠTI KRITERIJUMI

Pravo učešća na konkursu imaju registrovane organizacije civilnog društva (OCD)¹.

5.1. Uslovi učešća za OCD:

- Da imaju status pravnog lica;
- Da su neprofitnog karaktera;
- Da su registrovane² u Crnoj Gori, najmanje 12 mjeseci prije roka za dostavljanje prijedloga projekta;
- Godišnji budžet OCD nije bio manji od 20.000€ u prethodnoj godini;
- OCD je direktno odgovorna za pripremu i sprovođenje projekta.

Napomene:

- OCD koje su aplicirale za podršku u okviru grant šeme/poziva „Aktivno učešće“ nemaju pravo učešća na ovom konkursu;
- OCD koje realizuju projekte podržane kroz neki od naših programa, a još uvijek nijesu završile sve ugovorne obaveze u vezi sa realizacijom projekata, nemaju pravo učešća na ovom konkursu. Ovo ograničenje se odnosi i na OCD čiji su projekti nedavno odobreni u okviru grant šeme „Zajednica u akciji“.

Kriterijumi za odabir aplikacija

- Aktivnosti su u skladu sa potrebama većeg broja građana u zajednici i imaju potencijal da ih mobilišu;
- Tema kojom se akcija javnog zastupanja bavi je od značaja za zajednicu i ima potencijal za uključivanje relevantnih aktera i šire javnost, i za saradnju;
- Predložena rješenja imaju potencijal da dovedu do konkretne pozitivne promjene, postižući dugoročniji uticaj na zajednicu, kroz institucionalnu i/ili promjenu politike na lokalnom nivou;
- Inovativni pristup mobilizaciji zajednice;
- Održivost rezultata;
- Aktivnosti doprinose promociji EU integracije;
- Aktivnosti imaju potencijal za vidljivost i promociju u javnosti.

Od svih aplikanata se očekuje da njihovi principi rada uključuju neposredan rad sa građanima i njihovo uključivanje, i da su zasnovani na ljudskim pravima, motivaciji i posvećenosti razvoju na lokalnom nivou.

¹ EU smatra da OCD uključuju nedržavne, neprofitne aktere koji djeluju na nezavisnoj i odgovornoj osnovi, a što obuhvata: nevladine organizacije, organizacije koje predstavljaju autohtone narode, organizacije koje predstavljaju nacionalne i/ili etničke manjine, organizacije dijaspore, organizacije migranata u partnerskim zemljama, lokalna esnafska udruženja i grupe građana, zadruge, poslodavačka udruženja i sindikate (socijalne partnere), organizacije koje zastupaju ekonomske i socijalne interese, organizacije koje se bore protiv korupcije i prevara i promovišu dobro upravljanje, organizacije za građanska prava i organizacije koje se bore protiv diskriminacije, lokalne organizacije (uključujući mreže) uključene u decentralizovanu regionalnu saradnju i integraciju, potrošačke organizacije, organizacije žena i omladinske organizacije, ekološke, kulturne, istraživačke, naučne i organizacije nastavnika, univerziteta, crkve i vjerska udruženja i zajednice, mediji i bilo koja nevladina udruženja i nezavisne fondacije, uključujući nezavisne političke fondacije, koje mogu doprinijeti sprovođenju ciljeva Instrumenta za civilno društvo (CSF).

² Registrovane u skladu sa jednim od ovih zakona: Zakon o nevladinim organizacijama, Zakon o radu, Zakon o reprezentativnosti sindikata, Zakon o Privrednoj komori Crne Gore, Zakon o Crvenom krstu.

Broj prijava po podnosiocu projekta

Organizacija ne može podnijeti više od jedne prijave po pozivu - ili kao aplikant, ili kao partner. Partnerstvo nije obavezno, ali je poželjno.

Partneri učestvuju u kreiranju projekta i njegovoj realizaciji i koriste finansijska sredstva pod istim uslovima koja važe i za podnosioca prijedloga projekta. Stoga, partneri moraju zadovoljiti iste kriterijume kao i aplikant (vidjeti pod 5.1.)

Informacije o partnerima na projektu treba da budu predstavljene u Prijavnom formularu.

Za partnere je potrebno dostaviti istu prateću dokumentaciju, kao i za podnosioca projekata (u ovom pozivu projektne ideje/nacrta projekta).

6. KAKO SE PRIJAVITI

Aplikanti koji ispunjavaju navedene kriterijume se pozivaju da dostave popunjen **prijavni formular** (u Word-u i PDF-u).

Uz prijavni formular, potrebno je dostaviti i sljedeću prateću dokumentaciju:

- Kopiju rješenja o registraciji organizacije
- Kopiju statuta organizacije
- Kopiju finansijskog izvještaja za 2022. godinu elektronski predatog Poreskoj upravi.³

Rok za podnošenje nacrta projekata

Dokumentaciju je potrebno dostaviti najkasnije do 25. maja 2023. (do 16h) isključivo na e-mail adresu: zastupanje@faktcg.org sa naznakom „Prijava na konkurs JAVNO ZASTUPANJE“.

Svi podnosioci dobiće potvrdu o prijemu e-maila sa prijavnim paketom.

Nepotpune prijave, prijave dostavljene na neki drugi način koji nije propisan ovim konkursom, neće biti uzeti u razmatranje, kao ni prijave dostavljene na neodgovarajućim obrascima.

Za dodatne informacije se možete obratiti osoblju fAKT-a, slanjem pitanja na zastupanje@faktcg.org najkasnije do 19. maja. Odgovori na pojedinačna pitanja biće dati putem elektronske pošte.

Napomena: kako bi svi aplikanti bili u ravnopravnom položaju, fAKT ne može davati mišljenje o ciljevima, aktivnostima i očekivanim rezultatima predloženih projekata, kao i o drugim elementima projekta.

Ukoliko se procijeni da postavljena pitanja mogu biti od značaja za druge aplikante, zajedno sa odgovorima i važnim napomenama za sve, biće objavljena na sajtu fAKT-a (www.faktcg.org) nakon isteka roka za njihovo postavljanje.

³ sa brojem iskaza koji dodjeljuje Poreska uprava, odnosno Uprava prihoda i carina.

7. OCJENJIVANJE NACRTA PROJEKATA

1. Administrativna provjera prijavne dokumentacije i ispunjenosti osnovnih kriterijuma;
2. Svaku prijavu koja zadovoljava administrativne i osnovne kriterijume, procjenjuju dva nezavisna evaluatora, u skladu sa kriterijumima procjene (za više informacija vidjeti bodovnu listu na narednoj strani). Prijave se rangiraju na osnovu prosjeka dodijeljenog ukupnog broja bodova. Samo nacrti projekata koji ostvare najmanje 30 bodova (od maksimalnih 50) u postupku procjene kvaliteta, mogu biti preporučeni za dalje učešće. U slučaju kada je razlika između procjene (broja bodova) dva evaluatora veća od 30%, prijavu će nezavisno procijeniti treći evaluator. U tom slučaju će se koristiti prosjek ukupnog broja bodova dvije najbliže procjene. Ovaj postupak se ne primjenjuje u slučajevima kada oba evaluatora dodijele manje od 30 bodova.
3. Nakon zaključenja stručne procjene kvaliteta svih prihvatljivih projektnih prijava, Komisija za evaluaciju projekata i dodjelu finansijske podrške donosi odluku o selekciji 10-12 organizacija koje će biti pozvane na trening i dalje učešće u programu.
4. Spisak odabranih organizacija će biti objavljen na web stranici fAKT-a.

8. OKVIRNI PLAN AKTIVNOSTI

1.	Objava poziva za prijavu sa nacrtima projekata	10. maj 2023.
2.	Informativna sesija (Podgorica, KIC Budo Tomović)	16. maj 2023. u 11h
3.	Krajnji rok za postavljanje pitanja	19. maj 2023.
4.	Sastanak Komisije – selekcija OCD	Prva sedmica juna 2023
5.	Obavještenje aplikantima koji su selektovani za dalje učešće	Najkasnije 2 dana nakon sastanka Komisije
6.	Trening na temu javno zastupanje	12-15. jun 2023.
7.	Rok za podnošenje cjelovitih prijedloga projekata	23. jun 2023.
8.	Sastanak Komisije – donošenje odluka o dodjeli grantova	Prva sedmica jula 2023
9.	Potpisivanje ugovora	Druga sedmica jula 2023.

KRITERIJUMI PROCJENE NACRTA PROJEKTA - BODOVNA LISTA
(maksimalni broj bodova: 50)

Oblast/kriterijumi	Maksimalan broj bodova
Relevantnost	20
Relevantnost predloženog projekta za cilj i prioritete Poziva „Javno zastupanje“ U kojoj mjeri će sprovođenje projekta doprinijeti postizanju pozitivne društvene promjene u odabranoj prioritetnoj oblasti programa/poziva? Jesu li očekivani rezultati u skladu sa prioritetima poziva?	8
Relevantnost za konkretnu zajednicu i potrebe ciljnih grupa	8
Geografsko područje/zajednica u kojoj organizacija/grupa djeluje (razvijene u odnosu na manje razvijene zajednice i područja)	4
Projektna metodologija	30
<i>Logička povezanost</i> U kojoj su mjeri ciljevi, rezultati i aktivnosti logički povezani i međusobno usklađeni?	15
<i>Izvodljivost aktivnosti</i> Jesu li predložene aktivnosti i metodologija odgovarajuće u odnosu na predstavljenu temu/problem? Hoće li planirane aktivnosti dovesti do predloženih projektnih rezultata, odnosno ciljeva? Da li nosioci projekta imaju relevantno iskustvo, znanje i vještine za realizaciju predloženog projekta?	15